

formulákat, de a közbeiktatott recitációs hangok megengedik a változó frázishosszúságokat. Ezek az elemek addig ismétlődnek, amíg a szöveg tart, s akkor egy zárófrázissal kiegészülnek. Minthogy egyes szövegeknek állandó dallamuk van, a többi viszont nagyrészt egyazon „hangon” végzik egy liturgikus alkalmon belül, bámulatatosan biztosan „érzi” mindenki a szöveg és dallam összeillesztését. Kottára nincs is szükség. Itt érthetjük meg, hogyan élhetett a liturgia sok száz tétele a szájhangomány korában kottáirás nélkül. S itt értjük meg, mit jelenthettek eredetileg a „modusok”. Nem skálákat, hanem illyesféle, szabadon alkalmazható dallammotívumokat.

4. A liturgiát igen elevenné teszi a mozgás, szó és dallam összekapcsolódása. A pap helyváltoztatásai, a felállások, leülések, meghajlások – vagyis a test és a tér imádsága – pontosan összehangolódik az énekműfajokkal, a liturgikus renddel, ugyanakkor változatosabbá, színesebbé, drámaivá, a szó legjobb értelmében „érdekessé” teszi a szertartást, az unalmat messze űzve.

5. Végül a legfontosabb: ez a liturgia valóban az, ami a liturgia lényege. Isten népe Jézus Krisztussal egyesülten, a Szentlélekkel egyesülten már kora reggel az Atya elé áll, hogy a dicséret áldozatát, „az ajkak gyümölcsét” neki bemutassa. Nincs itt semmi „célszerűség”, nincs semmi tanulság, nincs buzdítás, nincs közvetlen moralizálás, nincs élményszerzés – csak belefeledkezés a tiszta istendicséretbe. Nem más ez, mint a menny előcsarnoka, a mennyei istendicséret előre ízelése, begyakorlása. Nem kell itt tanítani (annak ügyis megvan a maga ideje és helye) – maga a liturgia oktat, egészében. „Sacris erudiri” – a szent cselekményekből oktatást nyerni, mondta a rég elfelejtett római oráció is.

E liturgiában részt véve sóvárogva gondoltam arra, amit mi, nyugatiak elvesztettünk. Hálás voltam a Keletnek, hogy megőrizték számunkra a liturgia ókeresztyén szellemét és gyakorlatát. S azt kívántam nekik, tartsanak ki magabiztosan ebben a gyakorlatban – minden csábítás ellenére.

Dobszay László

Egyházzeneoktatási konferencia Debrecenben

(1995. január 26–27.)

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola budapesti és debreceni tagozatainak egyházzene-tanszékei országos konferenciát hirdettek a különféle szinteken és intézménytípusokban egyházzene-tanító tanárok részére. A konferencián mintegy 60 tanár jelent meg, köztük a zeneakadémiai tanárokon kívül az állami zene-tanárképzők, zenei szakközépiskolák, zeneiskolák, zenei általános iskolák, egyházi vezetés alatt álló főiskolák, tanítóképzők tanárai, s még sok érdeklődő világi és egyházi szakember.

A konferenciát Dobszay László előadása nyitotta meg (Gyülekezétszerűség és professzionálisizmus), majd *Komlós Katalin* zenetörténész tartott előadást – a Palestrina-centenárium alkalmát kihasználva – a nagy egyházi zeneszerző halála körüli időben bekövetkezett zenetörténeti változásról, s benne az egyházzene megváltozott szerepéről. Az első vitaülés témája: a tantárgyak, tantárgycsoportok összetétele és arányai az egyes iskolatípusokban. Az első napot vesperás zárta, közösen recitált gregorián dallamokkal, polifon himnusszal és Magnificattal, 3 orgonás interlúdióval.

A második napot a Huszár Gál graduálkönyvből vett primával kezdtük. A délelőtti szekcióüléseké volt: egyes tantárgyak, tantárgycsoportok tananyagelosztását, a repertoárválasztási és módszertani tapasztalatokat beszéltük meg. Az első szekció témája az egy-

szólamú liturgikus ének volt: a gregorián, a graduálirodalom és a magyar gyülekezeti népének. A második szekció az egyházzeneirodalom és az egyházi kórusművek tanításával foglalkozott. A harmadik szekció az orgonatanítást elemezte, mégpedig nemcsak a technikai oktatást és darabjátékot, hanem a kíséresre, liturgikus orgonajátékra előkészítő stúdiómunkákat is. Délután a szekcióvezetők összegezték az eredményeket, s ekkor határozta el a konferencia, hogy a közös munka folytatásaként további konferenciákra, tanfolyamokra van szükség – most már egy-egy tantárgy körében. S hogy ennek szervezeti formáját is megtaláljuk, elhatároztuk, hogy a II. Magyar Egyházzenei Kongresszuson megalakítjuk az egyházzene-pedagógiai szekciót (ami természetesen meg is történt Debrecenben, március 16-án.)

A konferencia záró előadása mindenki számára nagy élmény és igazi továbbképzés volt: *Kovács Sándor* zenetörténész Sztravinszkij és az egyházzene kapcsolatáról beszélt.

A találkozó zavartalan lebonyolításáért, a munkára és barátkozásra oly kedvező légkör kialakításáért a debreceni főiskolai tagozatnak és személy szerint *Karasszon Dezsőnek* vagyunk hálásak mindnyájan, a konferencia résztvevői.

Dobszay László